

ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ – ΣΜΥΡΝΗ – ΑΓΚΥΡΑ

Προσκύνημα στις χαμένες πατρίδες της Ανατολής

Ξεκινώντας ένα ταξίδι ανοίγεις τη ψυχή σου στις σελίδες της ιστορίας του τόπου που πηγαίνεις, που κάποιες από αυτές μιλούν για δόξα, κάποιες άλλες για πόλεμο, για περιπέτεια, για βία αλλά, και για πολιτισμό. Όταν μάλιστα το ταξίδι αυτό έχει επίκεντρο τις χαμένες πατρίδες, για εμάς τους Έλληνες ανοίγει ψυχή και μυαλό • Τότε, συναίσθημα και πνεύμα, λογική και πάθος, έξαρση και τρυφεράδα, περηφάνια και ταπεινοφροσύνη, σφιχταγκαλιάζονται στην ελληνική ψυχή σε ένα σύμπλεγμα δυνατό, αξεπέραστο, δημιουργικό.

Μια μεγάλη ομάδα περίπου πενήντα ταξιδιωτών ξεκίνησε από τη νέα πατρίδα της Νέας Ιωνίας να γνωρίσει την παλιά πατρίδα, τη χαμένη πατρίδα της Ιωνίας των παραλίων και της χερσαίας μικρασιατικής Καππαδοκίας.

Συντροφιά μεγάλη, με πρόσωπα χαμογελαστά, γνωστά τα περισσότερα μεταξύ τους, δημιούργησε ένα ευχάριστο κλίμα και τις καλλίτερες προοπτικές για το ταξίδι. Τη συντροφιά έδενε περισσότερο μια αγωνία και γλυκαπαντοχή για το σμίξιμο με τις

πατρίδες γονέων και παππούδων.

Πετώντας από τη Σμύρνη προς την Άγκυρα, προσπαθούσαν να αντικρύσουν κάτω από τα φτερά του αεροπλάνου τα άγια χώματα των προγόνων. Να ξεχωρίσουν τις πόλεις και τα χωριά, τα περιβόλια και τα χωράφια, τους ελαιώνες και πορτοκαλεώνες, τα ποτάμια και τα βουνά.

Πολλοί από τους ταξιδευτές του Φυσιολατρικού Ομίλου Νέας Ιωνίας, το πρώτο βράδυ του ταξιδιού στην Άγκυρα, ίσως, να άργησαν να κοιμηθούν, θυμούμενοι τις ιστορίες, που οι ηλικιωμένοι τους έλεγαν όταν ήταν παιδιά για την πόλη αυτή • γιατί Άγκυρα σήμαινε για τα παιδικά μυαλά μας κάτι το μακρινό και μη φιλικό συνάμα, χωρίς καμία ομοιότητα με την Κωνσταντινούπολη, τη δικιά μας Πόλη ή τη χιλιοτραγουδισμένη Σμύρνη. Η Άγκυρα, πόλη άχρωμη και άγευστη, με ένα συμπαθητικό Μουσείο Ξένων προς αυτήν Πολιτισμών, σειόταν τις μέρες εκείνες από ένθερμες διαδηλώσεις

Αφήνοντας την Άγκυρα και προχωρώντας οδικά προς την ενδοχώρα της κεντρικής Ανατολίας συναντήσαμε την Αλμυρή Λίμνη, μια τεράστια έκταση καλυμμένη με χιλιάδες τόνους αλάτι μέχρι εκεί που φθάνει το μάτι σου. Οι ντόπιοι επισκέπτες μάλιστα, περπατούσαν ξυπόλητοι πάνω στο αλάτι, προφανώς για να δεχθούν τις θεραπευτικές του ιδιότητες. Από τα τουριστικά μαγαζιά μας καλούσαν, μιλώντας ελληνικά βέβαια, να δοκιμάσουμε τις ξαπλωμένες στους πάγκουςπραμάτειες τους και οι ευήκοοι στις καταναλωτικές Σειρήνες Έλληνες, αγόραζαν μέχρι και αλάτι!

Κατεβαίνουμε πια προς την Καππαδοκία, τη χώρα των όμορφων αλόγων στην περσική, και σιγά-σιγά το τοπίο αλλάζει. Το ήρεμο τοπίο δίνει τη θέση του σε περιοχές γεμάτες φαράγγια, παράξενους κωνικούς σχηματισμούς γνωστούς ως νεραϊδοπυραμίδες, βράχια και σπηλιές απίστευτης άγριας ομορφιάς. Κοιλάδα Ιχλαρά, Περίστρεμμα, Καρβάλη – συνώνυμη με τους ξακουστούς κουραμπιέδες της Νέας Καρβάλης – και το Προκόπι προβάλλει μπροστά μας σε υψόμετρο, όμορφο, καινούργιοκτισμένο με το δικό του ντόπιο αρχιτεκτονικό ρυθμό και θέα στα γύρω υψηλά βουνά.

Με το Προκόπι ως ορμητήριο οι ταξιδευτές του ΦΟΝΙ σε ένα καλά οργανωμένο ταξιδιωτικό πρόγραμμα, τις επόμενες μέρες περιηγήθηκαν όλη την γύρω περιοχή, κάνοντας το κοντέρ του πούλμαν να δείχνει δεκάδες και εκατοντάδες χιλιόμετρων.

Παρελαύνουν μπροστά στα μάτια μας η αξεπέραστη φυσική ομορφιά της Κοιλιάδας του Κοράματος, με τις δεκάδες λαξευτές και υπόσκαφες εκκλησιές και ξωκλήσια της, η μικρή πόλη Άβανος κτισμένη στις όχθες του ιστορικού ποταμού Άλυ και το Ουτς χισάρ ,με το επιβλητικό Κάστρο του. Η Νεάπολη,- η αρχαία Νύσσα των μοναχών και ερημιτών- τώρα Νεβσεχίρ και πρωτεύουσα της Καππαδοκίας ξετυλίγεται μπροστά μας, το χωριό Ζέλβη, λαξευμένο μέσα στα βράχια και η κοιλάδα Πασαμπάγ με τα τρωγλοδυτικά σπίτια της, περιοχές που βρίσκονται στον κατάλογο πολιτισμικής κληρονομιάς της UNESCO.

Πώς να μην γίνει αναφορά και στο υπαίθριο Μουσείο του Γκιορεμέ στην ομώνυμη κοιλάδα, με τις 30 και πλέον εκκλησίες και τις περίφημες βυζαντινές τοιχογραφίες τους.

Στο Προκόπι οι Ιωνιώτες ταξιδευτές απόλαυσαν ένα από τα καταπληκτικότερα θεάματα, έναν περίπατο στους ουραμούς, από όπου αντίκρισαν τους παράξενους γεωλογικούς σχηματισμούς για τους οποίους είναι φημισμένη η περιοχή. Η ξενάγηση των ουραμών πραγματοποιείται από μια άριστα οργανωμένη επιχείρηση αερόστατων, που ξεκινά πριν την ανατολή του ηλίου, καθώς έρχονται και σε παίρνουν αυτοκίνητα της εταιρίας από το ξενοδοχείο αξημέρωτα. Φθάνοντας στον τόπο απογείωσης, θυμάσαι το βιβλίο του Ιουλίου Βερν που παιδί διάβασες, αντικρίζοντας

τα εκατοντάδες τεράστια ψάθινα καλάθια(που δέχονται περίπου 30 άτομα), τα εκατοντάδες μέτρα πανί που χρειάζονται για να σχηματιστεί το μπαλόκι, τη δυνατή φλόγα που ανάβει καθώς ο πρόγονος του αεροπλάνου σκαρφαλώνει στον ουρανό. Η χαρά απερίγραπτη με την ομορφιά να γεμίζει δάκρυα τα μάτια, ιδιαίτερα όταν φτάνεις σε ύψος περίπου χιλίων μέτρων(μάξιμουμ) και αντικρίζεις την αυγουστιάτικη πανσέληνο να σε αποχαιρετά και τον ήλιο, που ανατέλλει να σου στέλνει το πρώτο θερμό του χάδι.

Οι ταξιδιώτες, πάντως, του ΦΟΝΙ έδειξαν ότι εκτός της προσήλωσης τους στα πολιτιστικά μνημεία και δρώμενα δεν παύουν να προσεγγίζουν και την ελληνοτουρκική μουσικοχορευτική παράδοση, όταν σε μια τεράστια τρωγλοδυτική αίθουσα έδειξαν το βράδυ σε ένα πολυπολιτισμικό κοινό τι σημαίνει ελληνικό κέφι...ακόμη και σε περιόδους οικονομικής κρίσης.

Στην περιήγηση της Καππαδοκίας , συναντήσαμε τη Σινασό (τώρα Μουσταφάπασά) καλοδιατηρημένο ελληνικό χωριό, που εγκαταλείφθηκε από τους κατοίκους του μετά την ανταλλαγή των πληθυσμών του '23 αλλά μέχρι σήμερα παραμένουν κάποια από τα περιποιημένα σπίτια του. Ακόμη τη θρυλική Μαλακοπή, (Ντερίνκουγιου= Βαθύ Πηγάδι)με τη συγκλονιστική υπόγεια πόλη της, των οκτώ επισκέψιμων(γιατί υπάρχουν και άλλα) υπόγειων επιπέδων, από τα μοναδικά ανθρώπινα δημιουργήματα, που φθάνει σε βάθος 85 μέτρων και μπορεί να εξυπηρετήσει από 3.000 μέχρι 50.000 ανθρώπους, με τα ζώα τους και τις προμήθειες τους. Υπάρχουν μέσα στις εκατοντάδες των τετραγωνικών μέτρων, χώροι για σχολείο, μαγειρεία, στάβλους, ελαιοτριβεία και λουτρά, αντικρίζοντας τα, δεν μπορείς παρά να αναφωνήσεις , «ο θεός έφτιαξε τον άνθρωπο αλλά γύρισε και τον φοβήθηκε». Η υπόγεια εκκλησία των Αγίων Αναργύρων ήταν ξακουστή για τα θαύματα και το αγίασμα της και σε αυτήν κατέφευγαν για τις παρακλήσεις τους, χριστιανοί, μουσουλμάνοι, αρμεναίοι κ.α. Υπόγεια σήραγγα, μάλιστα, οκτώ χιλιομέτρων συνδέει την υπόγεια πολιτεία της Μαλακοπής, με την επίσης υπόγεια αλλά μικρότερης έκτασης της Ανακού(Καϊμακλί). Στην εκκλησία των Αγίων

θεοδώρων ,που πρωτοκτίστηκε από τον αυτοκράτορα Ι. Τσιμισκή και επισκευάστηκε πρόσφατα μετά από προσπάθειες του Πατριάρχη, ακούστηκαν και πάλι ευχαριστήριοι ύμνοι από ελληνικά χείλη, υπό την καθοδήγηση του καλλίφωνου προέδρου του ΦΟΝΙ.

Μια σύντομη επίσκεψη στην Καισάρεια(Καϊσερί), οικονομική και εμπορική πρωτεύουσα της Καππαδοκίας, που τόσο έχει τραγουδηθεί από όλους μας στα αγιοβασιλιάτικα κάλαντα. Παρά τη σύντομη παραμονή, προλάβαμε να αντιληφθούμε τη συντηρητικότητα των κατοίκων της ,με τις μαντηλοφορεμένες και μακρυφορούσες γυναίκες και την παντελή απουσία αλκοόλ στα εστιατόρια της και γενικότερα.

Η επίσκεψη στο Ικόνιο, που μαζί με την Προύσα αποτελούν τις πιο ιερές πόλεις της Τουρκίας, μας χαροποίησε, αφού είναι τόπος καταγωγής πολλών συντοπιτών μας. Το Ικόνιο , που θεωρείται δείγμα σελτζούκινης αρχιτεκτονικής, ήταν επί μακρού πρωτεύουσα του κράτους των Σελτζούκων. Κοσμοσυρροή για την επίσκεψη στο μεγάλο Τζαμί και πολιτιστικό κέντρο, όπου βρίσκεται θαμμένος ο ιδρυτής του σουνιτικού Τάγματος των Μεβλανί, Πέρσης φιλόσοφος και διανοούμενος Μεβλανά Τζελαλουντίν Ρουμί, που κατά κυριολεξία σημαίνει, ο κύριος ημών Τζελαλουντίν ο Ρωμιός! (αθάνατη ελληνική ράτσα, έφθασες μέχρι τα άδυτα του Ισλάμ ή επηρέασες ,τόσο πολύ, το Ισλάμ). Ο Μεβλανά δίδαξε βασικές αρχές του σουφισμού, που απλοϊκά μπορούμε να εξηγήσουμε ως κίνησης θρησκευτικού μοναχισμού στον χώρο του Ισλάμ.

Το τάγμα είναι γνωστό ως τάγμα των περιδινούμενων δερβίσηδων και το βράδυ δόθηκε η ευκαιρία στην ιωνιώτικη ομάδα να απολαύσει τον αυστηρά-χωρίς καμία εμπορικότητα- προκαθορισμένο θρησκευτικό χορό των 70 πέπλων, όπως ονομάζεται, από σύγχρονους σούφι.

Το πέρασμα μας από τη Σπάρτη έκανε πολλά μάτια να δακρύνουν, αφού κάποιος από την ομάδα θυμούμενος τα λεγόμενα των γονέων του, αναζήτησε «τα τρία δένδρα μετά το γεφυράκι στο ποτάμι», για να εντοπίσει το πατρογονικό του σπίτι. Άλλοι πάλι

θυμήθηκαν τις παρρησίες ενός άξιου δασκάλου τους, που κατάγονταν και σπούδασε στην πόλη αυτή.

Αφήνοντας σιγά-σιγά την περιοχή της Καππαδοκίας, της κεντρικής και δυτικής Ανατολίας, πλησιάζουμε στις περιοχές των παραλίων της θάλασσας του Αιγαίου Πελάγους. Οι αρχαιολογικοί χώροι της Αφροδισιάδας, της Ιεράπολης, πόλης του θεού Απόλλωνα και της περιοχής Παμούκκαλε (Κάστρο από βαμβάκι), με τις θερμές πηγές εντυπωσιάζουν. Το Παμούκκαλε, ένα γεωλογικό θαύμα της φύσης, που με τις ιαματικές πηγές του ήταν γνωστό από τα ελληνιστικά ακόμη χρόνια, προκαλεί τον θαυμασμό με τα λαξευμένα από το νερό κάτασπρα βράχια του και τις γούρνες του. Οι μηχανές αστράφτουν για να αποθανατίσουν τα σμιλευμένα σαν από χέρι γλύπτη ασβεστολιθικά ιζήματα.

Πέργαμος, Έφεσος, Κυδωνίες(Αϊβαλί), μέρη γνωστά και αγαπημένα, που αντικρίζοντας τα, σφίγγεται ο λαιμός από συγκίνηση. Αρχαιολογικοί χώροι καλοδιατηρημένοι στους οποίους το τουρκικό κράτος έχει επενδύσει πολλά αξιοποιώντας τους τουριστικά. Αξιοπρόσεκτη η επένδυση με το τελεφερίκ στην Πέργαμο, που συνδέει τα ριζά του αρχαιολογικού λόφου με την κορυφή του, όπου βρίσκονται ακρόπολη και θέατρο, συγκεντρώνοντας, παρά το απομονωμένο του τόπου, χιλιάδες επισκεπτών. Σε όλα τα μνημεία υπάρχουν σύγχρονα μηχανήματα ελέγχου εισιτηρίων, εξυπηρετώντας γρήγορα τα κύματα των τουριστών.

Η Έφεσος είναι ένα εντυπωσιακό αρχαιολογικό μνημείο και χώρος συνάντησης χιλιάδων τουριστών που τον επισκέπτονται καθημερινά. Οι δεκάδες ντόπιοι ξεναγοί βέβαια, που υπερτονίζουν τις ρωμαϊκές ρίζες του χώρου απομονώνοντας τις ελληνικές του, είναι ένα γεγονός που σε θλίβει χωρίς όμως, η θλίψη αυτή να μπορεί να σε καταβάλει.

Η πατρίδα του Φ.Κόντογλου, το Αϊβαλί, παραμένει ελληνικό μέχρι σήμερα, αφού εκατοντάδες ή και χιλιάδες είναι οι Έλληνες επισκέπτες του και η ελληνική είναι η ξένη γλώσσα που υπερτερεί όλων των άλλων, αφού την μιλάνε σχεδόν και όλοι οι ντόπιοι.

Μπροστά μας το ανηφορικό Κιρκιντζέ , πατρίδα μιας άλλης μεγάλης λογοτέχνης της Διδούς Σωτηρίου, στα βιβλία της οποίας περιγράφεται ο πόνος του ξεριζωμού του '22, χωρίς ίχνος μίσους και εμπάθειας για την άλλη πλευρά.

Η Σμύρνη, πανέμορφη και γεμάτη γοητεία απλώνεται μπροστά μας. Η πλέον ευρωπαϊκή πόλη της Τουρκίας , που συγκρίνεται επάξια με τις, γεωγραφικά οριοθετημένες πόλεις της Ευρώπης. Κλείνοντας τα μάτια, πιστεύεις για μια στιγμή ότι βρίσκεσαι στην Ελλάδα, αφού κανένας άλλος τόπος δεν σου θυμίζει τόσο πολύ την Αττική, όσο η περιοχή της Σμύρνης.

Αθήνα- Σμύρνη, δύο πόλεις στο ίδιο γεωγραφικό μήκος , που τις χωρίζει ή μάλλον τις ενώνει η θάλασσα του Αιγαίου.

Εκεί, μπορείς να δεις ίδιους φυσιογνωμικά ανθρώπους, με ίδιο ντύσιμο, χειρονομίες, κουζίνα, με σαφώς κατώτερης ποιότητας κρασί, βέβαια. Η Σμύρνη και τα παράλια της είναι μια άλλη Τουρκία, δυναμική, εξωστρεφής, δημοκρατική, μήπως αλήθεια, αυτό είναι ελληνική προσφορά ;

Το μέλος του ΦΘΝΙ
Ελένη Ζωγράφου